

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**HORATII TVRSELLINI || ROMANI || E SOCIETATE IESV ||
LAVRETANAE HISTORIAE || LIBRI QVINQVE. ||**

Torsellini, Orazio

Romae, 1597

Cap. 25. Lauretum excisis nemoribus, salubrius redditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64112)

tis belloque perfunctus, Lauretanae Virgini gratiam non solum habendam, sed etiam quantum mortali fas esset, referendam existimavit. Igitur post Carolum Quintum insignibus Imperij ab se decoratum Bononiae, Romam inde remigrans ad Lauretanam diuertit Aedem, Patronam Liberatricemque suam salutaturus. Gratijs rite actis, votisque Deo ac Virgini persolutis, ut tantorum erga se meritorum exstaret gratia, inchoata Lauretanae aedificatio- nis opera summa vi urgere statuit. Architecto igitur, fabri- que instare coepit, templum praecipue ad culmen per- ducere aliquando festinans. His operibus perficiendis pecuniam, quam mutuam a Virgine acceperat, reddidit. Itaque illo Pontifice, & Pontificia recta Laureti strenue aedificata, & templo fastigium impositum, cum egregio tholo, qui tantum se a fastigio attollit, quantum fastigi- um a terra. Inter haec haud ultima Clementis cura erat de ab- soluenda praecleara illa caelati operis cruxta, quam ut prin- cipia se dabant, haud falso augurabatur maxime inclytam toto orbe terrarum futuram.

Lauretum excisis nemoribus, lacunis- que siccatis salu- brius redditur. Cap. XXV.

Bern. Cyril.

DVM Lauretana Domus egregijs operibus ornatio- ris in dies existit, etiam Lauretum oppidum excisis cir- ca syluis, excicatisque paludibus existere coepit salubri- us. Infame incolarum morbis mortibusque erat illa tem- pestate Lauretanum caelum: quippe magna ex parte pa- lustre ac noxium, multarum offensarum causas corpori- bus afferebat, ut incolae bonam anni partem pituitosi es- sent omnes ac redundantes: plerique tenui, imbecilla- que vterentur valetudine: pueri vero maxime immatura morte extinguerentur, ut pote qui propter corporum im- becillitatem, proximi stagni halitum, locique ipsius gra- uita-

uitatem ægerime ferrent. Et sane Lauretum situm est in
 tumulo vergente ad meridiem, orientemque solem; cate-
 rum ab occidente ac septentrionibus, quæ sylvarum palu-
 strium, quæ collum obiectu clausum excludebat ventos
 salubres: contraque ab altera parte apertum noxios exci-
 piebat grauesque. Nec procul planities erat caliginosa
 paludibus, quas restagnans amnis (Musioni nomen est)
 faciebat, & limosa insuper hyemalibus aquis, quæ paula-
 tim collectæ nullo motu agitante torpebant. Crederes
 insalubrem sedem Deiparæ cordi fuisse, vt eius præsidij sa-
 lubritas in loco insalubri magis emereret. Pertulit igitur
 fama ad Pontificem, in oppido Laureto ab coeli inclemen-
 tiam, plerosque infantium ac puerorum, priusquam ætas
 adolesceret, interire: ita paulatim incolis metu orbitatis
 alio demigrantibus, in oppido solitudinem fieri. Itaque
 ille Lauretanæ Virgini pulchrum ratus, & oppidum quam
 frequentissimum, & locum quam saluberrimum esse; de
 architectorum sententia commodissimum existimauit, vi-
 cinas lacunas siccare, nemora excindere, imminentes tem-
 plo colles (Montem Regalem, & Montinorum, incolæ ap-
 pellant) æquare, vt nebulæ origine sublata, celo-
 que patefacto, aer ventorum salubrium flatibus apertus
 salubriorem faceret locum. Igitur Ioanni Antonio à Sta-
 tis Lauretano Governatori, & Antonio Sansouino archi-
 tecto scribit his verbis. *Accepimus aerem istic præsertim æsti-
 uo tempore reddi insalubrem, partim ex eo, quod quidam col-
 lis dictæ Capellæ, & Ecclesiæ supereminens ventos montanos
 loco salubres excludit, partim quod in planitie dictæ Ecclesiæ
 circumuicina etiam ad quinque millia passuum plures plaudes,
 & syluæ fere semper limosæ insalubritatem faciunt. Quam-
 obrem nos illâ Ecclesiâ toto orbe Christiano ob gloriosissimæ
 Virginis Mariæ merita, & confluentium illuc populorum mul-
 titudinem celebrem, his causis sublatis, salubrem reddere cupi-
 tes, iam ordinauimus, vt dictus collis supereminens compla-
 netur, paludes factis fossis exsicceniur, syluæ excidantur. Lau-
 retanus*

O

retanus

retanus ergo Præses impèsius etiam quam iubebatur, tam salubre opus aggressus est anno huius sæculi XXXIII. ac strenue per architectum, ingenti operarū vi conducta, pauperibus etiam peregrinis cotrogatis, syluam vico proximam deicere, lacunas ductis fossis in præterfluentem amnem, aut in mare proximum deriuare: imminentem oppido collem cædere institit. Longum erat, ac pene infinitum opus. Proinde tum inchoatum magis quam perfectum. Cæterum illa ipsa inchoatio, & salubritatis aliquid in præsentia, & spei plurimum in posterum procedente opere incolis fecit.

*Clemens tribus cubicularijs in Dalmatiam,
& Galileã missis, Lauretanæ Domus migrationem explorat. Cap. XXVI.*

*Tradit Lan.
Ann. Laur.
Hier.*

Salubrior iam facta erat Laureti habitatio, cum Lauretanæ Domus historia facta est exploratio. Hieronimus Angelita ciuis Recinetensis domi suæ, vel generis nobilitate, vel integritate vitæ clarus in paucis fuit. Is Virginis Lauretanæ historiam ab se conscriptam Clementi Pontifici per id tempus dicauit. Scribendæ dicandæque Pontifici historiæ causa fuit, quod per eadem ferme tempora, vt ante dictum est, sacrosanctæ Domus è Galilæa in Dalmatiam, inde in Picenum asportatæ narrationem ex Flumensibus Annalibus Dalmatæ quidam ad Recinetensem pertulerant ciuitatem. Itaque siue Angelitanæ historiæ admonitu, seu familiarium rogatu, seu potius cœlestis numinis instinctu, Clementem cupido cœpit, migrationem Sanctæ Domus è Galileã intentius explorandi. Haud erat ignarus id ipsū olim, & à Dalmatis auctore Frangipanio, & à communi Picentium, ciuitatis Recinetensis hortatu, satis esse perspectum. Cæterum præcipuas Pontificis partes esse ducebat, rem tam inuisitatam, ac pene incredibilem